

Augsburg, 24. September 1567

An Johannes Crato von Kraffttheim

UB Breslau, Ms. 9820 (Rehdigeriana 246), Nr. 330 (fol. 436r-437v).

Clarissimo viro, D. Ioanni Cratoni, archiatro Caesareo etc. Domino et amico suo colendo.
Wien.

S. Cessationis in rescribendo causas habeo plures, quam mihi expedit, iter Harburgense et Norimbergense, afflictam valetudinem non vno mali genere, et occupationem typographicam, quae me dies noctesque vexauit, quo possem Oporino nostro seruare fidem, cui commentarios in officia Ciceronis recognitos et auctos misi nuper, et hodie ab eo recepi literas, quibus significat, se officina sua vendita, posthac consilio typographis affuturum. Idem Isocratem graecolatinum in 2. tomos non inscitè diuisum, forma 8. misit, et praefatione et versibus Caesareis additis. In quo nihil peccatum esse censeo: cum nihil in ijs nisi C[aesareae] M[aiestati] honorificum contineatur. De commentariorum et Isocratis graecolatini grandiore editione nihil scribit, nec ego vrgeo, ne vicissim vrgear, scribendo fatigatus. Erit illud opus, vti spero, Caesareae Maiestatis conspectu, si quando prodierit, non indignum. Nam hanc aequè pusillam nolim tanto principi ostendi, non inelegantem illam quidem, ἀλλ' ἀξίωμα καὶ μέγεθος οὐκ ἔχονσαν, et ad leuandum studiosorum desiderium, graecolatinum Isocratem efflagitantium, properatam. Iidem Demosthenem quoque tam vehementer expetunt, vt, si firmior essem, hac hyeme aliquid nauandum mihi existimarem. Νῦν δὲ ταῦτα θεῶν ἐνὶ γούναις κεῖται. Quòd si mihi vita propagabitur: propagabitur et labor et multiplicabitur, nec typographicus tantum, sed etiam scholasticus: ille necessariò, hic mea voluntate, quod quam plurimum et quam plurimis pro virili mea, ac potius pro tenuitate et infirmitate mea, prodesse studio. Occasiones praefationis ab E. T. delineatas puto me in scribendo secuturum. Sed quia, vt fines, ita etiam praefationes, non eundem locum in animis, quem ipsa re, teneant (Nam non nisi toto opere absoluto, Inscriptiones et praefationes excudi solent) temporis interiecti negotia fortasse πλείους ἡμῖν καὶ στουδιοτέρους λόγους suppeditabunt. Sine tuo quidem consilio et autoritate nihil edetur. Neque enim reuolutiones istae videntur eam vim habere, vt vitae periculum denuncient, aut iacturam dignitatis. Nunquam hoc patietur Iouis tui praeclara constitutio, prudentissimae stellae Mercurij felicissimè copulati: quae facit, vt σ ☽ minus noceat, quamvis multas tibi et tuis turbas commoueat. Sensi et ipse, et sentio ἡ ☽, omnibus conatibus, omnibus optatis meis aduersantem. Sed, Quisque suos patimur Manes: ἀλλὰ γὰρ εἰ πάντες ἀποθανούμεθ' οἵς μὴ γίγνεται ἢ βουλόμεθα· πάντες ἀποθανούμεθα. Casibus igitur et incommodis tuis et tuorum, quos sanè doleo, ἐυχόμενος εύτυχῆ ἀπαλλαγῆν: pro tua sapientia et Christianam patientiam et philosophiae praesidia oppones, et Epictetum nostrum legere attentius non grauaberis. Ego etiam philosophica Ciceronis, nocturnis horis, mihi relegenda sumo, nec me puto ludere operam: etsi ingenuè fateor, vnam me omnium efficacissimam medicinam cognouisse: si id quod angit animum, et id quod corpus dolore afficit, remoueatur: δημοτικῶς μέντοι γε, ἥκιστα φιλοσόφως. Quam ad rem quid opus est philosophia? Praecipiunt hoc isti (inquit apud Ciceronem Hortensius) et facit nemo. Profectò istorum disputatio: quanquam vberimos fontes virtutis et scientiae continent: tamen, collata cum horum actis perfectisque rebus, vereor, ne tantùm videatur attulisse negocijs hominum quandam oblectationem ocij. Hactenus ille. Ego verò etsi philosophiae praeceptis parere per omnia non possum (Sum enim in dolore mollior) tamen aliquò vsque progredi, est aliquid, et ipsa ocij tam honesta oblectatio non parui aestimanda τοῖς καὶ μέχρι τοῦ ἀναγινώσκειν ἄνευ τοῦ πράττειν φιλοσοφοῦσι. καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτη, οὐχὶ μὲν κατὰ πλάτωνα ἀλλὰ κατ'

ἐπίκουρον, τὸν δημαρχήσαντα ἐν τοῖς φιλοσόφοις. Cos. noster ante paucos dies redijt è thermis εῦ ἔχειν εἶναι δοκῶν τὸ σῶμα, πεπαυμένου τοῦ κατάρρον. Sed vereor ne ea causa, quae cerebrum initò afflixit (τὴν δὲ χρυσῆν ἀφροδίτην λέγω) medicatae aquae cuius ego vim sexies intra 22 annos expertus sum, adiumentum non diuturnum esse patiatur. Requirit enim illa δίαιταν ἀκριβεστάτην: quam pauci, alijs alij rebus impediti, constanter seruare possumus. Canteri nostri literae ad te peropportune mihi hodie sunt redditae: quib[us] fretus, ὥσπερ μεσίταις, te facilius et tarditati meae, et non praestitae astrologicae operaे daturum esse veniam confido. Nam quid ego pronunciem certi de incerto themate? Longè enim alia res est, horoscopantib[us] 23 Λ et 17. ne quid dicam de diuersis planetarum motibus. Camerarius 27 gradus motibus omnium planetarum et horoscopanti signo solet detrahere. Stadius pauciores. Iam domorum aequatio quantum discrepat à ratione Regiomontani: quam Iacobus Beletarius Gallus, qui anno abhinc quinto mecum fuit, se et Geometricis et physicis rationib[us] inuictis refutaturum professus est. Quid autem proficiunt reuolutiones sine directionibus? directiones ipsae quoties fallunt aut multum certè discrepant, vel adhibita vel omissa latitudine? In quo Cyprianus adhuc ne sibi quidem ipse satis facit, me quidem ter iam occidit, victurum quoad Deo visum fuerit: cui nos et nostra omnia committamus, et astris tanquam astragalis ludamus: non quin diuina illa corpora stellarum plus possint, quam quisquam cogitando possit assequi: sed quòd nos puerorum instar inter silices et gemmas parum discernimus. Itaque saepe mihi in mentem venit Demosthenis, quem scribit Plutarchus autorem fuisse Thebanis et Atheniensib[us], vt Epaminondam et Periclem imitantes ἀντὶ χρησμῶν καὶ μαντειῶν, τὰ τοιαῦτα δειλίας ἡγουμένου προφάσεις, χρήσωνται τοῖς λογισμοῖς. Et quorsum nobis opus est vatib[us]? Augurium RATIO est, et coniectura futuri Hac diuinato noticiamque feres. Nota est nobis aetas, valetudo, conditio nostra et nostrorum. Tibi molestae sunt aulicae ἐριννύες: mihi scholasticae et sordidiores istis et aequè molestae, nisi contemnantur, et è sublimi despiciantur, vt indignae quae nos commoueant. Sunt et priuatae vitae suae molestiae, si alijs inseruire necesse sit. Quàm paucos hic medicina satis alit? quam multos habent singuli obtrectatores? ne quid de ingratis dicam. Vixi et ipse in aulis, tenuibus illis quidem, sed tamen aulis, amplius annos 12. Vixi in scholis aliena quadra: nunc viuo mea. Si me roges, quae vitae ratio mihi accommodatissima fuerit: illud vnum respondere possim, Nullam me fortunam tam bonam reperisse, de qua non multum queri possem. Fridericum 1. Saxonem dicere solitum ferunt: proceres, si in ipsa aula versentur, aestuare: sin ab ea longius absint, horrere frigore. Medium tenuere beati. Sed quia medium tenere non possumus, ideo beati non sumus. Ego quidem meliora desperauit iampridem φόβῳ τοῦ γήρως. οὐ γὰρ ἔρχεται μόνον. Coniugium valetudo ne somniare quidem me sinit. Quae fides ancillarum sit domina carentium ita sum expertus, vt notum malum putem esse tutissimum. Altiorum dignitatis gradum non affecto, et vt cuperem, non licet iurato in verba Senatus Augustani μέχρι τῆς ἐσχάτης ἀναπνοῆς. Cuius me facti etsi nonnunquam paenitet: haud scio tamen, an hac ipsa ratione, quae nihil rationis habuisse videtur, vel optimè consultum sit meis rationibus. Sed desino E. T. obtundere nugis meis. Quare valebis et ignoscet. Augustae 24 Septembris 1567.

Hiero[nymus] Wolfius
 Tuus.

Literas inclusas Muslero vt reddendas cures, oro.